

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

Paweł Szwiec: Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy	13
Zbigniew Olesiński: Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej	21
Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej	31
Katarzyna A. Nawrot: Proces integracji regionalnej państw ASEAN	46
Ewa Oziewicz: Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN	55
Krystyna Żołądkiewicz: Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii	64
Anna Calek: Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA	76
Karolina Klecha-Tylec: Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej	84
Malgorzata Dziembała: Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku	94
Katarzyna Żukrowska: Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską	106

II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

Mariusz Szuster: Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich	123
Jarosław Brach: Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich	130
Edyta Pawlak: Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku	146
Monika Wyrzykowska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy	155
Sebastian Domżałski: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej	165

Iwona Pawlas: Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej	175
Bogusława Drelich-Skulska: Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku	182
Elżbieta Pleśniak: Usługi outsourcingowe w Indiach	195
Szymon Mazurek: Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku	206
Łukasz Fijałkowski: Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa	216
Paweł Łyszczak: Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego	226

III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta?	237
Małgorzata Domiter: Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku	246
Anna Jankowiak: Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku	261
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index	273
Patrycja Stermach: Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju (<i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i>)	282

IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

Małgorzata Bartosik-Purgat: Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku	293
Tadeusz Sporek: Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska	305
Bogusław Bembenek: Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego	315

Summaries

Paweł Szwiec: Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives	20
Zbigniew Olesiński: Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia	30

Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region	45
Katarzyna A. Nawrot: Process of regional integration in ASEAN countries	54
Ewa Oziewicz: New Asian regionalism from the ASEAN perspective	63
Krystyna Żołądkiewicz: Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement	75
Anna Calek: The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA	83
Karolina Klecha-Tylec: BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation	93
Malgorzata Dziębala: Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 st century	105
Katarzyna Żukrowska: ASEAN integration progress and relations with the European Union	120
Mariusz Szuster: The circumstances of manufacturing localization in Asian countries	129
Jarosław Brach: Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders?	145
Edyta Pawlak: Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region	154
Monika Wyrzykowska: FDI in China and China's FDI – new trends and prospects	164
Sebastian Domżałski: Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia	174
Iwona Pawlas: Asia and R&D activity of transnational corporations	181
Bogusława Drelich-Skulska: Business networks in Asia and Pacific region	194
Elżbieta Pleśniak: Outsourcing services in India	205
Szymon Mazurek: Stock exchanges in Asia and Pacific	215
Łukasz Fijałkowski: Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community	225
Paweł Łyszczak: Energy rivalry in the South China Sea	234
Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: India – birth of second Asian giant?	245
Malgorzata Domiter: Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region	260
Anna Jankowiak: Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region	272
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index	281
Patrycja Stermach: The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification	288

Malgorzata Bartosik-Purgat: Culture and consumer in the process of global market	304
Tadeusz Sporek: Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection	314
Bogusław Bembek: Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception	327

Sebastian Domzalski

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

ZAGRANICZNE INWESTYCJE BEZPOŚREDNIE W GOSPODARCE MALEZJI NA TLE PAŃSTW AZJI POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ

1. Wstęp

Przez ponad 30 lat gospodarki Azji Południowo-Wschodniej zadziwiała świat, doświadczając ciągłego i niezwykle dynamicznego wzrostu gospodarczego (często w granicach 9-10% rocznie), który przez Bank Światowy został nawet nazwany „cudem gospodarczym”. Pozwolił on z jednej strony na włączenie tych gospodarek do systemu gospodarki światowej, a z drugiej wywołał ogromne zmiany strukturalne i znaczną poprawę standardów i jakości życia w społeczeństwach tych państw. Wraz ze wzrostem ekonomicznym wydłużyła się przeciętna długość życia, spadł poziom ubóstwa i poprawił się poziom edukacji.

Tak spektakularny rozwój ekonomiczny nie byłby możliwy, gdyby nie napływ międzynarodowego kapitału, w tym także w postaci zagranicznych inwestycji bezpośrednich. To on stał się katalizatorem, który pozwolił na restrukturyzację i dynamiczny wzrost gospodarczy krajów Azji Południowo-Wschodniej, a także umożliwił przedsiębiorstwom tego regionu stopniową ekspansję zagraniczną. Jednym z najlepszych przykładów ilustrujących przebieg tego procesu jest Malezja.

Celem referatu jest analiza tendencji w napływie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) do Malezji na tle innych państw Azji Południowo-Wschodniej oraz pokazanie trendów rządzących malezyjskimi inwestycjami wychodzącymi, ich geograficznej dystrybucji oraz względnego znaczenia relacji inwestycyjnych.

Główną tezą jest twierdzenie, że w ciągu ostatnich 15 lat malezyjskie firmy stały się ważnym źródłem kapitału dla innych państw, w tym szczególnie regionu Azji Południowo-Wschodniej.

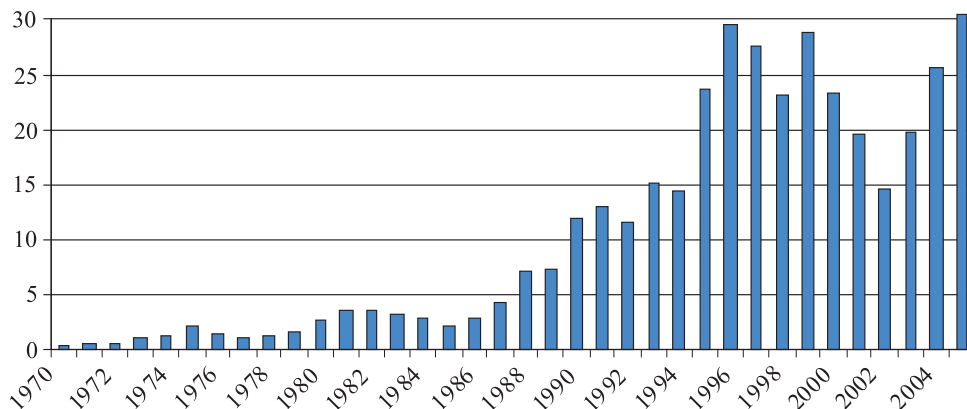
2. Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej

W latach siedemdziesiątych napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) do Azji Południowo-Wschodniej stale rósł. W latach 1970-1979 wartość

inwestycji w regionie uległa ponadtrzyipółkrotnemu zwiększeniu (z 0,46 mld USD w 1970 r. do 1,7 mld 10 lat później). W ciągu kolejnej dekady trend ten się utrzymywał, a wartość napływu ZIB zwiększyła się prawie 4,5-krotnie do 7,5 mld USD. Dynamika napływu była szczególnie pilna w drugiej połowie lat osiemdziesiątych, kiedy to wynosiła średnio aż 35% rocznie.

W roku 1990 do krajów Azji Południowo-Wschodniej napłynęły zagraniczne inwestycje bezpośrednie na sumę 12 mld dolarów, co stanowiło 36% wszystkich ZIB skierowanych w tym roku do krajów rozwijających się. Niektóre kraje (Tajlandia, Malezja, Singapur) otrzymały większą liczbę ZIB niż lepiej rozwinięte gospodarki Japonii czy Korei Południowej. Wzrost napływu ZIB trwał nieprzerwanie do 1996 r., kiedy to osiągnął on rekordowy poziom prawie 30 mld USD.

Wzrost napływu ZIB do gospodarek Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej został gwałtownie zatrzymany przez wybuch azjatyckiego kryzysu finansowego w latach 1996-1997. Od tego czasu napływ ZIB długo nie mógł się nawet zbliżyć do rekordowego poziomu z 1996 roku (z wyjątkiem 1999 r.). Rok 2002 był pod tym względem najgorszy – inwestorzy zagraniczni zainwestowali wtedy tylko 15 mld USD, czyli tyle co w 1993 roku. Od tego momentu obserwujemy wzrost napływu ZIB do państw regionu (rys. 1). Poprawa sytuacji w ostatnich latach była na tyle wyraźna, że 2005 r. był rekordowy pod względem napływu ZIB do Azji Południowo-Wschodniej, a strumień finansowy z tytułu ZIB w ujęciu bezwzględny był dwukrotnie większy niż 3 lata wcześniej.

Rys. 1. Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Azji Południowo-Wschodniej w latach 1970-2005 (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, FDI/TNC database, www.unctad.org/fdistatistics.

Wraz z napływem ZIB do Azji Południowo-Wschodniej zmianie ulegała wartość skumulowanych inwestycji. Od roku 1980 do 2006 r. bowiem wartość skumulowanych ZIB zwiększyła się z poziomu 19 mld do 420 mld USD, czyli aż 25 razy.

Tabela 1. Skumulowana wartość ZIB w Maleszji na tle regionu Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980, 1985, 1990, 1995, 2000-2006 (w mln USD)

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Brunei	19	22	33	643	3 868	4 395	5 430	8 805	9 017	9 292	9 861
Filipiny	1 281	2 601	3 268	6 086	12 810	10 648	12 029	11 794	12 896	14 028	17 120
Indonezja	4 680	5 862	8 855	20 564	24 780	15 203	7 103	10 329	15 858	21 118	19 056
Kambodża	38	38	38	356	1 580	1 729	1 874	1 958	2 090	2 471	2 954
Laos	2	1	13	211	556	580	605	624	641	669	856
Maleszja*	5 169	7 388	10 318	28 731	52 747	53 972	53 301	58 797	46 291	47 771	53 575
Myanmar	1	1	281	1 210	3 865	4 057	4 248	4 539	4 791	4 862	5 005
Singapur	5 351	10 620	30 468	65 644	112 633	120 107	135 517	145 528	166 844	186 926	210 089
Tajlandia	981	1 999	8 242	17 684	29 915	33 268	38 180	48 603	52 855	56 542	68 058
Wietnam	1 416	1 447	1 650	7 150	20 596	23 022	26 055	27 505	29 115	31 135	33 451
Razem	18 938	29 979	63 166	148 279	263 350	246 981	268 583	300 873	337 911	374 814	420 025

* W przypadku Maleszji dane dotyczące skumulowanej wartości ZIB po 1994 r. zostały wyliczone poprzez sumowanie wartości napływu ZIB w kolejnych latach. W latach 2004, 2005, 2006 zastosowano zmienioną metodologię, a wartość skumulowanych ZIB została podana szacunkowo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report* 1996; 2003; 2004; 2005; 2006; 2007, UNCTAD.

Proces ten widoczny był także w odniesieniu do skumulowanych ZIB w Maleszji. Wzrost ten nie był jednak aż tak dynamiczny, jak w innych państwach w regionie (tab. 1). Na tle Azji Południowo-Wschodniej udział Maleszji w ogólnej wartości skumulowanych ZIB systematycznie spadał – w latach 1980-2006 z 27 do 13%. Niekorzystna dla Maleszji struktura koncentracji kapitału była przede wszystkim spowodowana intensywnym przyrostem inwestycji w Singapurze, którego udział przez cały okres stabilnie wzrastał i przez 25 lat zwiększył się o 21 punktów procentowych do 50% (z czego wzrost udziału dokonał się w zasadzie w latach 1980-1990).

Tabela 2. Skumulowany napływ ZIB jako procent PKB do Maleszji na tle krajów Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980, 1985, 1990, 1995, 2000-2006.

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Brunei	0,4	0,9	0,7	12,1	89,4	85,1	126,6	156,0	135,9	145,2	86,2
Filipiny	3,8	4,2	7,4	8,1	17,1		14,5	14,5	14,9	14,4	14,6
Indonezja	14,2	28,6	34,0	25,0	40,4	39,5	33,3	27,5	4,4	7,7	5,2
Kambodża	–	–	3,4	10,8	43,3	42,6	46,2	46,4	47,2	45,6	41,6
Laos	–	–	1,5	11,4	31,6	32,6	32,9	30,1	26,6	24,5	24,9
Maleszja*	24,8	27,2	23,4	32,3	58,5	60,5	59,5	57,2	39,3	36,5	36,0
Myanmar	0,1	0,1	5,4	–	30,1	39,4	37,2	–	7,9	43,6	38,5
Singapur	52,9	73,6	83,1	78,2	121,5	132,2	153,9	161,3	150,2	158,6	159,0
Tajlandia	3,0	5,1	9,7	10,5	24,5	25,3	27,7	25,8	29,7	33,5	33,0
Wietnam	–	0,2	4,0	27,8	48,2	48,4	50,2	50,6	65,7	61,2	54,8

* W przypadku Maleszji spadek wskaźnika w 2004 r. wynika ze zmiany zastosowanej metodologii (patrz poprzednia tabela).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report* 1996; 2003; 2004; 2005; 2006; 2007, UNCTAD.

Wzrost wartości skumulowanych ZIB w Malezji został zatrzymany w 2001 r., kiedy to całkowita wartość inwestycji w tym zakresie zamknęła się kwotą 52,7 mld USD. W roku 2006 skumulowana wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Malezji wyniosła 53,5 mld USD.

Pomiędzy rokiem 1980 a 2006 r. zwiększył się również poziom skumulowanych inwestycji w regionie w stosunku do PKB (tab. 2). Jedynym krajem, w którym relatywne znaczenie wartości inwestycji jako procentu produktu krajowego brutto spadło, była Indonezja (spadek z 14,2 do 5,2%). Malezja, która w 1980 r. była drugim krajem w regionie pod względem tego wskaźnika (24,6%), w 2006 r. wypadła znacznie gorzej, bo na piątym miejscu (za Singapurem, Brunei, Wietnamem, Kambodżą i Myanmarem). Co więcej, udział skumulowanych inwestycji zagranicznych w PKB w 2006 r. wynosił 36%, czyli był niższy o 3,5 punktu procentowego w stosunku do średniej dla regionu (39,5%).

3. Wychodzące inwestycje Malezji

Firmy z Azji Południowo-Wschodniej inwestowały za granicą już od połowy lat siedemdziesiątych. Do początku lat dziewięćdziesiątych proces ten miał jednak niewielkie znaczenie. Zmiany w rozwoju sytuacji przyniosły dopiero na poziomie międzynarodowym: zakończenie „zimnej wojny” i sfinalizowanie negocjacji w ramach urugwajskiej rundy GATT, na szczeblu regionalnym zaś stworzenie w 1992 r. ASEAN Free Trade Area (AFTA), a lokalnie intensyfikacja liberalizacji gospodarczej¹.

Do lat osiemdziesiątych XX w. jedynym państwem z regionu Azji Południowo-Wschodniej, którego zagraniczne inwestycje zostały zarejestrowane w statystykach UNCTAD, był Singapur. Ich wartość była jednak niewielka i w latach 1970-1979 wynosiła łącznie 0,5 mld USD. W kolejnej dekadzie poza firmami z Singapuru za granicą zaczęły inwestować również przedsiębiorstwa z państw ASEAN-4, w tym największe były inwestycje Malezji (tab. 3). W latach 1980-1989 ich udział w ogólnej wartości inwestycji z Azji Południowo-Wschodniej wyniósł nawet więcej niż Singapuru (45%). W następnych 10 latach udział Malezji w inwestycjach wychodzących z regionu spadł do 25%, a w ciągu pierwszych pięciu lat XXI w. do 17%. Spadek udziału Malezji był spowodowany przede wszystkim relatywnym wzrostem wartości zagranicznych inwestycji Singapuru, które w latach 1990-1999 stanowiły średnio aż 66% ogółu inwestycji wypływających z regionu, a w latach 2000-2005 aż 69%.

Przez ostatnie 26 lat bezwzględna wartość skumulowanych inwestycji Malezji za granicą uległa niezwykle dynamicznemu wzrostowi, zwiększyła się bowiem z 0,2 mld USD w 1980 r. do 27,8 mld USD w 2006 roku. Dynamika wzrostu wartości skumulowanych ZIB wychodzących z Malezji odzwierciedlała tempo przy-

¹ A. Mohamed, G.P. Lopez, *Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience*, Malaysian Institute of Economic Research (MIER), Kuala Lumpur 2006.

rostu skumulowanych ZIB z całego regionu. Dzięki temu ich udział kształtował się na stabilnym poziomie 15-25%, co dawało Malezji drugą (po Singapurze) pozycję jako źródła ZIB w Azji Południowo-Wschodniej.

Tabela 3. Skumulowana wartość wychodzących ZIB Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980, 1985, 1990, 1995, 2000-2006 (w mln USD)

Kraj	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Brunei	327	447	455	479	555	559	559	632
Filipiny	171	171	155	1 220	1 597	1 033	1 099	1 298	1 877	2 039	2 104
Indonezja	6	55	86	5 896	6 940	7 065	7 247	7 262	10 670	13 735	17 350
Kambodża	139	193	211	228	242	256	262	271
Laos	8	28	28	28	28	28	28	20
Malezja*	197	1 374	2 671	11 042	22 874	26 322	30 762	33 562	41 508	44 480	27 830
Myanmar
Singapur	623	1 292	7 808	35 050	56 766	72 184	85 761	90 478	105 413	110 932	117 580
Tajlandia	13	14	418	2 276	2 203	2 626	2 594	3 146	3 701	3 947	5 608
Wietnam
Razem	1 010	2 906	11 138	55 958	91 048	109 924	128 198	136 571	164 012	175 982	171 395

*W przypadku Malezji dane dotyczące skumulowanej wartości ZIB po 1994 r. wyliczono poprzez sumowanie wartości odpływających ZIB w kolejnych latach. W roku 2006 zastosowano zmienioną metodologię, a wartość skumulowanych ZIB została podana szacunkowo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report* 1996; 2003; 2004; 2005; 2006; 2007, UNCTAD.

Tabela 4. Skumulowana wartość wychodzących ZIB Malezji jako procent PKB na tle państw Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005 i 2006

Kraj	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006
Brunei	1,4	10,3	8,7	5,5
Filipiny	0,5	0,6	0,3	1,6	2,1	2,1	1,8
Indonezja	..	0,1	0,1	0,6	4,2	5,0	4,8
Kambodża	4,2	5,4	4,8	3,8
Laos	1,2	1,0	0,6
Malezja*	0,8	4,3	1,7	12,4	17,6	34,0	18,7
Myanmar
Singapur	31,7	24,8	21,2	41,8	61,2	94,1	89,0
Tajlandia	0,5	1,4	1,8	2,3	2,7
Wietnam

* W przypadku Malezji spadek wskaźnika w 2006 roku wynika ze zmiany zastosowanej metodologii (patrz: poprzednia tabela).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report* 1996; 2006; 2007, UNCTAD.

W odniesieniu do Singapuru i Maleszji rosnąca rola ZIB wychodzących w gospodarce potwierdzona była także przez ich relatywny poziom w stosunku do PKB. Pomiędzy rokiem 1980 a 2006 r. relatywna wartość skumulowanych ZIB w odniesieniu do wielkości gospodarki zwiększyła się z 31,7 do 89% dla Singapuru i z 0,8 do 18,7% dla Maleszji (tab. 4).

Znaczenie inwestycji zagranicznych Maleszji potwierdza też wyliczony przez UNCTAD Outward FDI Performance Index². W tworzonym na podstawie wartości indeksu rankingu w latach 2004-2006 Maleszja plasowała się wśród 30 najważniejszych inwestorów zagranicznych (w ujęciu względnym), przesuwając się w tym czasie z 28 na 22 miejsce. Na tle państw Azji Południowo-Wschodniej Maleszja była drugim po Singapurze największym źródłem ZIB.

4. Wychodzące inwestycje Maleszji – dystrybucja geograficzna

Zagraniczne inwestycje firm z Maleszji są bardzo zróżnicowane zarówno pod względem geograficznym, jak i sektorowym. Bank centralny Maleszji Bank Negara Malaysia szacuje, że w latach 1999-2005 firmy maleszyjskie zainwestowały w ponad 100 krajach³. Największa część inwestycji była kierowana do krajów wysoko uprzemysłowionych (34%), przede wszystkim do Stanów Zjednoczonych i krajów Unii Europejskiej (Wielka Brytania, Belgia i Holandia). Wśród krajów rozwijających się największe znaczenie miały państwa azjatyckie, w tym z ASEAN: Singapur, Indonezja, a spoza ugrupowania głównie Hongkong i Chiny. Spoza Azji było właściwie tylko jedno państwo: Mauritius. Na przestrzeni badanych sześciu lat to właśnie inwestycje Maleszji w krajach rozwijających się cechowały się największą dynamiką, a ich udział w ogólnym odpływie inwestycji zwiększył się z 25% w 1999 r. do 31% w 2005 roku. Na liście 10 najważniejszych miejsc lokowania maleszyjskiego kapitału znalazły się też dwa międzynarodowe centra finansowe typu *offshore*. Labuan IOFC i Kajmany przyjęły aż 26% wychodzących inwestycji. Za zaskakujący można uznać fakt, że w pierwszej dekadzie nie pojawiła się Japonia⁴.

² Outward FDI Performance Index to wskaźnik wprowadzony przez United Nations Conference on Trade and Development jako instrument pozwalający porównać względną wartość inwestycji podejmowanych przez przedsiębiorców z danego państwa za granicą. Indeks (podobnie jak Inward FDI Performance Index) obliczany jest jako stosunek udziału danego kraju w światowych inwestycjach wychodzących do jego udziału w globalnym PKB. Na podstawie tych obliczeń tworzone jest zestawienie obrazujące względne znaczenie danego państwa jako źródła inwestycji zagranicznych.

³ W chwili obecnej Bank Negara Malaysia jest jedyną instytucją publikującą szczegółowe informacje na temat wychodzących inwestycji Maleszji. Definicja ZIB przyjęta przez maleszyjski Bank Centralny różni się jednak od tej powszechnie stosowanej, zaproponowanej przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy w piątej edycji „Balance of Payments Manual” i stosowanej m.in. przez UNCTAD. Szerzej: *Bank Negara Malaysia*, „Quarterly Bulletin”, Third Quarter 2006.

⁴ Z uwagi na brak danych pierwotnych treść poniższego akapitu została opracowana na podstawie publikacji maleszyjskiego banku centralnego *Bank Negara Malaysia*, „Quarterly Bulletin”, Third Quarter 2006 oraz instytutu badań nad gospodarką (Malaysian Institute of Economic Research);

Nieco odmiennych informacji⁵ na temat malezyjskich inwestycji zagranicznych w Azji Południowo-Wschodniej dostarcza opublikowany w 2004 r. zbiór statystyk dotyczących ZIB w ASEAN⁶. Według tych danych łączna wartość kapitału zainwestowanego w latach 1995-2003 przez Malajów w krajach Azji Południowo-Wschodniej wyniosła 4,2 mld USD⁷. Zdecydowanie najważniejszym celem ZIB dla malezyjskich firm był Singapur, gdzie trafiło w badanym okresie 67% inwestycji w regionie. Na drugim miejscu pod względem wartości inwestycji znalazł się Wietnam (12%), a na trzecim Indonezja (8%). Tym samym te trzy kraje łącznie stanowiły miejsce docelowe 87% wszystkich ZIB z Malezji w regionie Azji Południowo-Wschodniej.

Inne światło na regionalne znaczenie Malezji jako źródła ZIB rzuca opublikowany przez UNCTAD w 2007 r. w World Investment Report wskaźnik intensywności ZIB⁸. Wyniki badań przeprowadzonych przez pracowników UNCTAD pokazały, że relacje inwestycyjne krajów rozwijających się z innymi krajami rozwijającymi się (szczególnie w regionie Azji) cechowały się ponadprzeciętną intensywnością (tab. 5). W przypadku Malezji intensywność inwestycyjna w dużym stopniu zależy od odległości od miejsca docelowego⁹. Wśród dziesięciu gospodarek, z którymi inwestycyjne relacje Malezji (jako źródła ZIB) są najsilniejsze, znajduje się dziewięć gospodarek azjatyckich i jedna afrykańska. Dodatkowo warto także zwrócić uwagę, że aż sześć z nich to kraje z Azji Południowo-Wschodniej¹⁰. Szczególnie widoczne było znaczenie Malezji dla dwóch z nich – Kambodży i Laosu. W roku 2005 w odniesieniu do Kambodży wartość indeksu intensywności ZIB wyniosła aż 40,2, a Laosu 34¹¹.

A. Mohamed, G.P. Lopez, *Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience*, Malaysian Institute of Economic Research CIMIER), Kuala Lumpur 2006.

⁵ Dane zawarte w publikacji nie mogą być porównywane z analizą zawartą w poprzednim akapicie, gdyż opierają się na odmiennym podejściu metodologicznym i zostały sporządzone dla innych okresów.

⁶ *Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, ASEAN, Sixth Edition, Kuala Lumpur 2004.

⁷ Dane te nie uwzględniają inwestycji Malezji w Kambodży.

⁸ Wskaźnik intensywności ZIB (FDI Intensity Index) pokazuje znaczenie przepływów ZIB pomiędzy krajem – źródłem, a krajem – celem, porównując rzeczywistą wartość skumulowanych inwestycji bezpośrednich z potencjalną wartością tych przepływów, wynikającą z pozycji każdego z nich jako źródła i miejsca docelowego inwestycji na świecie. Szerzej: *World Investment Report 2007, Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, United Nations, New York-Geneva 2007.

⁹ *World Investment Report: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York 2007.

¹⁰ Prezentowana w tab. 5 lista jest zestawieniem selektywnym i nie może być utożsamiana ze spisem gospodarek o największej/najmniejszej intensywności inwestycyjnej.

¹¹ Interesujące jest również to, że oba te kraje cechowała równie wysoka intensywność relacji inwestycyjnych z Chinami i Republiką Korei. W roku 2005 łączna wartość chińskich inwestycji w Kambodży była 27,3 razy większa, a Laosu 12,5 razy większa niż wynikałoby to z ich względnego udziału w światowych przepływach inwestycyjnych. Dla relacji Republiki Korei z Laosem wskaźnik ten wyniósł 46,9, a z Kambodżą 15,4.

Zupełnie inaczej przedstawiała się wartość wskaźnika intensywności ZIB dla relacji Malezji (jako źródła inwestycji) z krajami rozwiniętymi (jako celu inwestycji). Zarówno w przypadku Japonii, jak i Stanów Zjednoczonych rzeczywisty udział ZIB z Malezji był znacznie mniejszy niż wynikałoby to z ich potencjału inwestycyjnego. Co więcej, w przypadku obu tych krajów wskaźnik intensywności inwestycyjnej pomiędzy rokiem 1995 a 2005 w ogóle się nie zmienił lub wręcz spadł i osiągnął wartości bliskie zeru (dla relacji Malezji z USA w 2005 roku było to 0,1 w stosunku do 0,2 w 1995 roku, a dla Japonii w obu latach dokładnie zero). Jest to tym bardziej interesujące, że Japonia i Stany Zjednoczone są tradycyjnie ważnymi inwestorami w Malezji. Dla przykładu intensywność relacji inwestycyjnych – gdy to te dwa kraje rozwinięte są źródłem inwestycji, a Malezja ich odbiorcą – w 2005 r. kształtowała się na poziomie 1,3 dla USA i 3,4 dla Japonii.

Tabela 5. Intensywność przepływów inwestycyjnych pomiędzy Malezją (jako źródłem ZIB) i wybranymi gospodarkami na świecie w latach 1995 i 2005

Największa intensywność			Najmniejsza intensywność		
Lata	1995	2005	Lata	1995	2005
Kambodża	80,3	40,2	Hongkong	3,6	0,7
Laos	1,5	34,0	Holandia	0,1	0,1
Sri Lanka	4,5	11,5	Chile	0,1	0,1
Indonezja	2,3	10,8	Kanada	0,1	0,1
Bangladesz	52,8	7,2	Stany Zjednoczone	0,2	0,1
Wietnam	7,4	4,3	Japonia	0	0
Tajwan	2,0	3,1			
Tanzania	34,6	2,8			
Myanmar	18,2	2,8			

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report 2007*, UNCTAD.

5. Korporacje transnarodowe z Malezji

O znaczeniu firm z regionu Azji Południowo-Wschodniej może też świadczyć ich pozycja w rankingu UNCTAD grupującym (według wartości aktywów zagranicznych) największe firmy niefinansowe z krajów rozwijających się. W roku 2000 w tym rankingu na 50 firm znalazło się aż 12 przedsiębiorstw z Azji Południowo-Wschodniej (6 z Singapuru, 5 z Malezji i 1 z Filipin). W roku 2003 było już tylko 9 przedsiębiorstw z tej części świata i reprezentowały ją tylko dwa kraje: Singapur (6 firm) i Malezja (3). Rok później w pierwszej pięćdziesiątce znalazło się 10 firm.

Z Malezji poza Petronas w 2004 r. w zestawieniu uwzględnione zostały Misc Corp. Berhad oraz YTL Corp. Berhad. W roku 2005 w rankingu znalazło się 9 firm, w tym ponownie 3 z Malezji: Petronas, YTL Corp. oraz Telekom Malaysia Berhad (tab. 6).

Tabela 6. Firmy z Azji Południowo-Wschodniej z listy 50 największych firm niefinansowych z krajów rozwijających się (pozycja w rankingu według wielkości aktywów zagranicznych w mln USD) w 2005 roku

Miejsce na liście	Nazwa	Kraj	Sektor	Aktywa		Sprzedaż		Zatrudnienie	
				(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
2	Petronas	Malezja	paliwowy	26 350	73 203	12 995	44 353	4 016	33 944
4	Singtel Ltd	Singapur	telekomunikacja	18 000	20 748	5 556	7 906	8 832	19 500
15	Capitaland Ltd.	Singapur	nieruchomości	6 017	10 926	1 984	2 586	7 639	15 444
24	Flextronics Int. Ltd.	Singapur	elektronika, elektryka	5 009	10 958	6 707	15 288	96 695	99 000
26	YTL Corp. Berhad	Malezja	infrastruktura	4 832	7 658	660	1 306	1 951	6 295
35	Asia Food & Properties	Singapur	spożywczy	3 916	4 177	1 499	1 518	34 767	45 000
47	Telekom Malaysia Berhad	Malezja	telekomunikacja	2 464	10 895	513	3 688	3 086	34 771
48	Fraser & Neave Ltd.	Singapur	spożywczy	2 321	2 321	1 601	2 566	11 693	15 134
49	Keppel Corporation Limited	Singapur	wielobranżowa	2 319	6 258	1 586	3 418	12 173	23 625

(1) – zagraniczne, (2) – całkowite

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report 2007*, UNCTAD.

Warto też zwrócić uwagę na to, że dwie największe firmy: malezyjski Petronas (2 miejsce) i singapurski Singtel Ltd (4 miejsce) znalazły się również w zestawieniu 100 największych przedsiębiorstw niefinansowych na świecie. Pierwsza zajęła w nim 55, a druga 82 miejsce. W tym samym rankingu, ale opracowanym 5 lata wcześniej, odnaleźć można tylko jedną korporację z Azji Południowo-Wschodniej – Petronas, i to na przedostatnim – 99 miejscu. Skok w rankingach obie firmy zawdzięczają niezwykle dynamicznemu zwiększeniu aktywów zagranicznych. W przypadku Petronas był to wzrost prawie 3,5-krotny, a Singtela ponad 10-krotny¹².

¹² Wzrost aktywów był *de facto* warunkiem *sine qua non* utrzymania się na liście 50 największych firm niefinansowych z krajów rozwijających się. Podczas gdy w 2000 r. 50. firma w rankingu posiadała zagraniczne aktywa wysokości 593 mln USD, to w 3 lata później, aby utrzymać się w tym zestawieniu, przedsiębiorstwo musiało pochwalić się aktywami zagranicznymi w wysokości co najmniej 1 mld USD, a po kolejnych dwóch latach już 2,25 mld USD.

6. Wnioski:

1. W ciągu ostatnich 35 lat Maleszja stała się nie tylko atrakcyjnym celem napływu zagranicznych inwestycji, ale również ważnym źródłem kapitału w postaci ZIB w ujęciu regionalnym, a z czasem również globalnym.

2. Choć największa część zagranicznych inwestycji Maleszji trafiała do krajów rozwiniętych, to ich znaczenie dla tych gospodarek było niewielkie. O wiele ważniejszą rolę z punktu widzenia kraju przyjmującego maleszyjskie inwestycje odgrywają w regionie Azji, w tym w szczególności w Azji Południowo-Wschodniej.

3. Wywodzące się z Maleszji korporacje transnarodowe są z roku na rok coraz aktywniejszymi uczestnikami międzynarodowych obrotów gospodarczych. Liczą się jako konkurencja dla przedsiębiorstw z innych krajów rozwijających się, a powoli także dla firm z krajów wysoko rozwiniętych.

Literatura

- Bank Negara Malaysia, „Quarterly Bulletin”, Third Quarter 2006.
- Mohamed A., Lopez G.P., *Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience*, Malaysian Institute of Economic Research (MIER), Kuala Lumpur 2006.
- Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, sixth Edition, ASEAN, Singapore 2004.
- UNCTAD, FDI/TNC database, www.unctad.org/fdistatistics.
- World Investment Report 1996: Investment, Trade and International Policy Arrangements*, UNCTAD, New York-Geneva 1996.
- World Investment Report 2003: FDI Policies for Development: National and International Perspectives*, UNCTAD, New York-Geneva 2003.
- World Investment Report 2004: The Shift Towards Services*, UNCTAD, New York-Geneva 2004.
- World Investment Report 2005: Transnational Corporation and the Internationalization of R&D*, UNCTAD, New York-Geneva 2005.
- World Investment Report 2006: FDI from Developing and Transition Economies: Implication for Development*, UNCTAD, New York-Geneva 2006.
- World Investment Report 2007, Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York-Geneva 2007.

FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN MALAYSIA AGAINST SOUTHEAST ASIA

Summary

Companies from developing countries have been playing an increasingly important role in the global economy. In this regard transnational companies from Asia have become one of the most active investors and source of capital. A good example of this new phenomenon is Malaysia, which has transformed its economy from FDI recipient to FDI donor. During the last 25 years stock of Malaysian outward foreign direct investment grew from 0,2 mld USD in 1980 to 27,3 mld USD in 2006. Although in absolute terms the main destination of Malaysian foreign investment were industrialized countries, its relative importance was rather insignificant. On the other hand, outward FDI in neighbouring countries, however limited in value, played a substantially bigger role for host economies.